

การศึกษาวิเคราะห์การใช้หลักสารานียธรรมในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ
ของชุมชนเทศบาลเมืองปาดังเบซาร์ จังหวัดสงขลา*

AN ANALYTICAL STUDY OF THE USAGE OF SARANIYADHAMMA
IN PEACEFUL LIVING OF PADANG BESAR MUNICIPALITY,
SONGKHLA PROVINCE

พระปลัดบุญมี คุณากร (โพธิศรีสม)

Phrapalad Boonmee Kunakaro (Photisrisom)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: Wattonpayom@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ ต้องการนำเสนอผลการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของชุมชนเทศบาลเมืองปาดังเบซาร์ จังหวัดสงขลา 2) เพื่อศึกษาหลักสารานียธรรมที่ปรากฏในคัมภีร์พุทธศาสนาเถรวาท และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการใช้หลักสารานียธรรมในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของชุมชนเทศบาลเมืองปาดังเบซาร์ จังหวัดสงขลา ดำเนินการวิจัยโดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – Depth – Interview) และการสนทนากลุ่ม

ผลการวิจัยพบว่า: 1) ชุมชนเทศบาลเมืองปาดังเบซาร์ ก่อตั้งขึ้นโดยคนไทยเชื้อสายจีน ทำการค้าเมืองชายแดน ผลจากการเปิดเส้นทางรถไฟระหว่างประเทศไทยกับสหพันธรัฐมาลายูตอนเหนือ ทำให้เศรษฐกิจชุมชนเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว เกิดการย้ายถิ่นฐานในการประกอบอาชีพอย่างหลากหลาย นับแต่นั้นมามีบุคคลภายนอกเข้ามาอยู่อาศัยกับชุมชนดั้งเดิม ระยะต่อมาจึงเริ่มปรากฏฉนวนปัญหาของการอยู่ร่วมกันภายในชุมชน ความขัดแย้งทางมิติของความคิดของคนในชุมชนดังกล่าว ดังนั้นชุมชนจึงมีฉันทามติร่วมกัน เพื่อสรรหาผู้นำที่ชุมชนเห็นพ้องต้องกันเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้นำที่ดีที่สุด เข้ามาเป็นผู้นำให้ผู้นับตามยอมรับในคุณสมบัติผู้นำดังกล่าว โดยให้ประเมินว่าชุมชนที่ทุกคนอาศัยอยู่ร่วมกันนั้นเกิดสันติสุข กำหนดให้ใช้หลักสารานียธรรมมาเป็นองค์เสริม เพื่อให้ชุมชนที่พวกเขาอาศัยเห็นคุณค่าสารัตถะและยังประโยชน์อันสูงยิ่ง ซึ่งมีความเกื้อกูลส่งผลให้ชุมชนมีสันติปรองดองและสมานฉันท์อย่างแท้จริง ส่งต่อให้ชุมชนยั่งยืน มั่นคง ต่อไป 2) สารานียธรรม คือ หลักธรรม

---

* Received 16 January 2020; Revised 2 February 2020; Accepted 25 February 2020

ที่เสริมสร้างในการพัฒนาบุคคลของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ประกอบด้วย 2.1) เมตตา 2.2) เมตตาจริกรรม 2.3) เมตตาโนกรรม 2.4) สาธารณโภคี 2.5) สีสามัญญตา 2.6) ภิณฑิสามัญญตา แบ่งออกเป็น 2 หมวด หมวด ที่ 1 สำหรับฝ่ายบรรพชิตถือปฏิบัติ หมวด ที่ 2 สำหรับฝ่ายคฤหัสถ์ถือปฏิบัติ ธรรมทั้ง 2 หมวดมีหัวข้อธรรมประจักษ์กัน 3) ผลจากการนำแนวทางการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติได้สร้างคุณค่าและเกิดกลายมิตรต่อกัน ก่อให้เกิดประโยชน์กับชุมชนหลากหลายประการ อาทิ ชุมชนมีภราดรภาพ มิตรภาพ ยกย่องให้เกียรติต่อกัน มีทฤษฎีเสมอเหมือนกัน มีวินัยตนเอง ในเชิงสัมพันธภาพกับผู้อื่นในชุมชน ด้วยสาระคุณค่าความสำคัญและประโยชน์ดังกล่าว ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง มั่นคง ก่อให้เกิดความมั่งคั่งด้านคุณธรรม คนในชุมชนมีมนุษยธรรมที่สมบูรณ์เปี่ยมล้นตามหลักหลักสาราณียธรรม ในการปฏิบัติตนเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันตินั่นเอง

คำสำคัญ: การใช้หลักสาราณียธรรม, การอยู่ร่วมกันอย่างสันติ, ชุมชนเทศบาลเมืองปาดังเบซาร์ จังหวัดสงขลา

Abstract

This research entitled “an analytical study of the usage of saraniyadhamma in peaceful Living of padang besar municipality, songkhla province,” focused on three main issues: 1) To study the general conditions of peaceful Living of Padang Besar Municipality, Songkhla Province, 2) To study the principles of the Saranyadhamma that appear in Theravada Buddhist scriptures and 3) To study the guidelines for applying the Saranyadhamma of peaceful Living in the community of Padang Besar Municipality, Songkhla Province Conduct research using qualitative research methods (Qualitative Research) By in – depth interview (In – Depth – Interview) and group discussion.

The results of research were: 1) Padang Besar Municipality Community Founded by Thai people of Chinese descent Do business in The result of the opening of the railway line between Thailand and the Federation of Northern Malayu. Causing the community economy to grow rapidly There are many different types of migration. Since then, there are outsiders who come to live with the original community. Later, it began to appear insulating the problem of cohabitation within the community. The dimension conflicts of opinion among people in the said community. Therefore, the community has a common consensus To recruit leaders that the community agrees about the qualities of

the best leaders To become a leader and follower to accept the leadership qualities By evaluating that the community in which everyone lives together is peaceful Set to use the Saranyadhamma as a supplementary element For the communities in which they live to see the value Substance and still have a great benefit. Which is supportive, resulting in the community to have true peace, reconciliation and true reconciliation Forward to make the community sustainable and stable 2) Saraniyadhamma is a principle that is strengthened in the development of the people of peaceful coexistence: 2.1) Mettā – kāyakamma: friendly action 2.2) Mettā – vacīkamma: friendly speech 2.3) Mettā – manokamma: friendly thoughts 2.4) Sādhāraṇa – bhogī: sharing of gains 2.5) Sīla – sāmānāyika: moral harmony 2.6) Ditthi – sāmānāyika: harmony of views Divided into 2 categories 1 for monks group 2 For general or lay Buddhists Both categories of Dharma have the same topics. 3) The result of the application of the principles of the Saranadhamma in peaceful coexistence has created value and created a friendly friend. Causing benefits to the community in many respects, such as the community having images, friendship, honor, and honor Have the same attitude, self – discipline in relation to others in the community With the said content, significance, and benefit Make the community strong and stable, resulting in moral wealth. People in the community are completely humane. According to the Saraniyadhamma is the best principles In the practice of living together in the peace.

Keywords: The Usage Of Saraniyadhamma, Peaceful Living, Padang Besar Municipality, Songkhla Province.

บทนำ

บุคคลไม่สามารถดำรงชีวิตให้อยู่รอดได้อย่างโดดเดี่ยว จำต้องอาศัยครอบครัวให้การช่วยเหลือเพื่อความอยู่รอดในเบื้องต้น ความสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลกับครอบครัว จึงเกื้อกูลกันมาโดยตลอด ที่สำคัญมนุษย์มีข้อดีแตกต่างจากสัตว์อื่น คือ มีสัญชาตญาณในการอยู่ร่วมกันเป็นชุมชน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน สืบสานองค์ความรู้และประสบการณ์ให้กัน รู้จักที่จะใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่ร่วมกัน เรียนรู้กฎกติกาการอยู่ร่วมกัน สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน จนมนุษย์ไม่สามารถแยกตัวออกจากการอยู่ร่วมกันได้ (ไพรินทร์ เตชะรินทร์, 2524) หรืออาจกล่าวได้ว่ามนุษย์มีวิถีชีวิตปฏิสัมพันธ์กับการอยู่ร่วมกันตั้งแต่เกิดถึงตาย

นอกเหนือจากการมีสัตยชาติญาณแล้ว มนุษย์ยังสติปัญญา ใช้ปกป้องหลักการอยู่ร่วมกัน ด้วยการนำหลัก ความเชื่อมาใช้ในชุมชนที่มนุษย์อยู่อาศัย จนทำให้ชุมชนมีความเป็นปึกแผ่นมั่นคง ในบรรดาหลักความเชื่อหรือเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจทั้งหลายนั้น กล่าวได้ว่าศาสนาเป็นหลักความเชื่อที่มีอิทธิพลมากที่สุด จนกลายเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจที่เหนียวแน่นและลึกซึ้งที่สุด (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2545) ศาสนาจึงเป็นสถาบันที่สำคัญยิ่ง มีบทบาทอย่างมากต่อชีวิตจิตใจและความเป็นอยู่ของมนุษย์ (พิน ดอกบัว, 2544) ในองค์ประกอบของความเป็นศาสนานั้น มีเครื่องมือที่สอนมนุษย์ให้มีคุณธรรม จริยธรรม และสำนึกร่วมในชุมชนว่าพึงทำหน้าที่ปฏิบัติร่วมกันอย่างไร ศาสนาจึงเป็นกลไกทางสังคมที่ช่วยให้มนุษย์ในชุมชนมีความประสานกลมกลืนเป็นหนึ่งเดียวกัน

พระพุทธศาสนามีลักษณะพิเศษแตกต่างจากศาสนาอื่น คือ เป็นหลักสัจธรรมความจริงของธรรมชาติไม่ใช่พระพุทธเจ้าทรงประดิษฐ์คิดขึ้นมา หากแต่เป็นความจริงที่ทรงค้นพบแล้วนำมาเปิดเผยให้ชาวโลกทราบ (พิน ดอกบัว, 2544) หลักสัจธรรมความจริงของธรรมชาตินี้เรียกว่า หลักพุทธธรรม โดยแยกออกเป็น 2 ส่วน ส่วนสัจธรรม หมายถึง คำสอนเกี่ยวกับสถานะของสิ่งทั้งหลายหรือธรรมชาตินั้นเอง ความเป็นไปโดยธรรมชาติของสิ่งทั้งหลาย หรือกฎธรรมชาติ ส่วนจริยธรรม หมายถึง การเอาประโยชน์จากความรู้ความเข้าใจในสภาพความเป็นไปของสิ่งทั้งหลาย นำมาใช้ทางที่เป็นประโยชน์ หลักสัจธรรมเป็นหลักการหนึ่งในหลักพุทธธรรม เป็นหลักการของการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ในสังคม ซึ่งทำหน้าที่ประสานให้มนุษย์มีความรักใคร่กลมเกลียวกัน เป็นเหตุให้ระลึกถึงกัน ทำให้เป็นที่รัก ทำให้เป็นที่เคารพ เป็นไปเพื่อความสงเคราะห์กัน เพื่อความไม่วิวาทกัน เพื่อความสามัคคีกัน และเพื่อความปรองดองกัน (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

ชุมชนเทศบาลเมืองปาดังเบซาร์ เริ่มก่อตั้งในวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2461 (การรถไฟแห่งประเทศไทย, 2467) ตรงกับ รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 จากการประกาศเดินรถไฟระหว่าง ประเทศไทยกับสหพันธรัฐมาลายูตอนเหนือ ด้วยมีอาณาเขตติดชายแดนจึงมีการค้าขายสินค้าระหว่างประเทศ นักธุรกิจกลุ่มแรก ๆ ที่เข้าลงทุนเป็นนักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีน แรกเริ่มผู้อยู่อาศัยส่วนใหญ่ เป็นคนไทยเชื้อสายจีน จากธุรกิจการค้าเมืองชายแดนทำให้เศรษฐกิจในชุมชนเติบโตอย่างรวดเร็ว เกิดการโยกย้ายถิ่นฐานจากบุคคลจากภายนอกเข้ามาทำกินร่วมกับชุมชนดั้งเดิม จากชุมชนเล็ก ๆ ที่เคย อยู่ร่วมกันอย่างสันติ เมื่อการโยกย้ายถิ่นฐานจากบุคคลภายนอก เข้ามาอย่างหลากหลายในชุมชนทำให้เกิดปัญหาขัดแย้งทางความคิด แต่ด้วยอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน กอปรกับผู้นำที่เข้มแข็งมีธรรมภิบาล ได้นำแนวทางการประยุกต์ใช้หลักสัจธรรมเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ทำให้ชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา สภาพทั่วไปของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของชุมชนเทศบาลเมืองปาดังเบซาร์ จังหวัดสงขลาว่าเป็นอย่างไร จึงให้ความสำคัญในการศึกษาหลัก สาราณียธรรมในคัมภีร์ทางพุทธศาสนาเถรวาทว่ามีคุณค่าความสำคัญอย่างไร และทำการศึกษาวิเคราะห์แนวทางการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของชุมชนเทศบาลเมือง ปาดังเบซาร์ จังหวัดสงขลา เพื่อสรุปเป็นความรู้ แก่ผู้ใดที่ศึกษาได้นำไปพัฒนาปรับปรุงประยุกต์ใช้กับชุมชนและสังคมอื่นให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข สืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของชุมชนเทศบาลเมืองปาดังเบซาร์ จังหวัดสงขลา
2. เพื่อศึกษาหลักสาราณียธรรมที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธรศาสนาเถรวาท
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์แนวทางการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในชุมชนเทศบาลเมืองปาดังเบซาร์ จังหวัดสงขลา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยภาคสนาม (Field Research) เพื่อสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกจากกลุ่มบุคคลผู้มีความรู้และประสบการณ์ยิ่งเรื่อง การใช้หลักสาราณียธรรมในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของชุมชนเทศบาลเมืองปาดังเบซาร์ จังหวัดสงขลา มาประกอบเนื้อหาวิทยานิพนธ์ โดยสรุปเป็น ขั้นตอน ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาวิเคราะห์การใช้หลักสาราณียธรรมในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของชุมชนเทศบาลเมืองปาดังเบซาร์ จังหวัดสงขลา ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ 1) เมตตา 2) เมตตาวิจิตรกรรม 3) เมตตาโมกขกรรม 4) สาธารณโภคี 5) สีสสามัญญตา และ 6) ทิฏฐิสามัญญตา

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ข้อมูลจากเอกสาร

2.1.1 เอกสารปฐมภูมิ (Primary Source) ได้แก่ พระไตรปิฎก และอรรถกถา

2.1.2 เอกสารทุติยภูมิ (Secondary Source) ได้แก่ หนังสือ ตำรา เอกสารงานวิจัย บทความ วิทยานิพนธ์ สิ่งพิมพ์ทางวิชาการ รวมถึงข้อมูล อิเล็กทรอนิกส์ ที่ผู้วิจัยกลั่นกรองแล้วอย่างดี

2.2 ข้อมูลจากภาคสนาม ศึกษาข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มบุคคล 4 กลุ่ม คือ 1) ผู้นำส่วนราชการและข้าราชการ 2) ผู้นำทางศาสนา 3) ผู้นำชุมชน

และ 4) กลุ่มประชาชนหรือชาวบ้าน จำนวน 24 คน ในเขตพื้นที่ของชุมชนเทศบาลเมืองปาดังเบซาร์ จังหวัดสงขลา

3. ชั้นวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 เรียบเรียงข้อมูล โดยการจัดหมวดหมู่ของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกัน ทั้งในส่วนข้อมูลที่ได้จากเอกสาร และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ภาคสนาม

3.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาทั้งหมด ตามจุดประสงค์และหัวข้อการวิจัยที่ตั้งไว้ และสรุปถอดบทเรียน

4. ขั้นตอนนำเสนอ

4.1 สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

4.2 เรียบเรียงเป็นเล่มวิทยานิพนธ์ แล้วนำเสนอผลการวิจัย จัดพิมพ์วิทยานิพนธ์เป็นรูปเล่มที่สมบูรณ์

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาวิเคราะห์การใช้หลักสารานุกรมในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของชุมชนเทศบาลเมืองปาดังเบซาร์ จังหวัดสงขลา พบว่า การนำแนวทางการประยุกต์ใช้หลักสารานุกรมในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของชุมชนเทศบาลเมืองปาดังเบซาร์ จังหวัดสงขลา มีผลการศึกษาวิจัยที่น่าสนใจยิ่งสรุปได้ ดังนี้

ชุมชนเทศบาลเมืองปาดังเบซาร์ เริ่มก่อตั้งขึ้นใน พ.ศ. 2461 มีรูปแบบการปกครองเป็นเทศบาลเมืองหน่วยงานส่วนท้องถิ่น มีการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหาร สมาชิกสภาเทศบาลเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ และมีฝ่ายข้าราชการประจำดำเนินงานตามนโยบายฝ่ายบริหาร มี 10 ชุมชน อาณาเขตติดประเทศมาเลเซียทางทิศใต้และล้อมรอบด้วยเขตเทศบาลตำบลปาดัง ประชากรกลุ่มแรกที่ตั้งถิ่นฐานเป็นชาวไทยเชื้อสายจีน ประกอบอาชีพค้าขายตามแนวชายแดน (เทศบาลเมืองปาดังเบซาร์, 2561) จากการเปิดเส้นทางรถไฟระหว่างไทยกับสหพันธรัฐมาลายูตอนเหนือ ด้วยธุรกิจการค้าชายแดน ทำให้เศรษฐกิจชุมชนเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว การย้ายถิ่นฐานเพื่อประกอบอาชีพของบุคคลภายนอกเข้าร่วมในชุมชนอย่างหลากหลาย ทำให้ชุมชนเกิดปัญหาความขัดแย้งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาชุมชนทีเดียว

สารานุกรม คือ หลักธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงสอนให้บุคคลมีความเอื้อเฟื้อสามัคคี เคารพกันอย่างจริงใจ หรือหลักการพัฒนาบุคคลให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2557) มี 6 ประการ 1) เมตตา 2) เมตตา 3) เมตตา 4) เมตตา 5) เมตตา 6) เมตตา แบ่งออกเป็น 2 หมวด หมวด ที่ 1 สำหรับฝ่ายบรรพชิตถือปฏิบัติ หมวด ที่ 2 สำหรับฝ่าย

คฤหัสถ์ถือปฏิบัติ ธรรมทั้ง 2 หมวดมีหัวข้อธรรมเหมือนกัน แต่วิธีปฏิบัติ (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2535)

ด้วยคุณค่าและประโยชน์ดังกล่าวประชาชนในชุมชนนำแนวทางการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรม 1) ด้านเมตตาการุณยธรรม ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง มั่นคง มั่งคั่ง และปลอดภัย ประชาชนในชุมชนมีเสรีภาพ ภารดรภาพ ทำให้เกิดมิตรภาพ มีความรักความสามัคคี ให้เกียรติและเคารพนับถือกัน สร้างสภาวะคุณธรรมชุมชน คือ รู้รักสามัคคี ซื่อสัตย์สุจริต ยุติธรรม และกตัญญูตเวทิตาคุณ ซึ่งสร้างบรรยากาศทำให้ชุมชนมีความเป็นอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขสืบไป 2) ด้านเมตตาวจีกรรม ทำให้ชุมชนมีความน่าเชื่อถือ มั่งคั่งในทรัพย์สินและมีเสน่ห์ ประชาชนมีความรู้รักสามัคคี มีสัจจะ จริงใจ ตรงไปตรงมา สุภาพอ่อนโยน เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ 3) ด้านเมตตา मनกรรม ทำให้ชุมชนพัฒนาไปสู่เป้าหมายตามวัตถุประสงค์ที่ประชาชนต้องการหรือชุมชนในอุดมคติ ประชาชนในชุมชนคิดดี คิดบวก คิดสร้างสรรค์ ส่งผลถึงกิริยาอาการภายนอก ยิ้มแย้มแจ่มใส และเป็นกัลยามิตรที่ดีต่อกัน 4) ด้านสาธารณโภคี ทำให้ชุมชนมีความมั่นคง เข้มแข็ง เกิดความยุติธรรม ประชาชนในชุมชนมีความสามัคคี และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข 5) ด้านศีลสามัญญตา ทำให้ชุมชนมีความเป็นระเบียบวินัย มีความมั่นคงปลอดภัย น่าเชื่อถือ สร้างความประทับใจให้ผู้พบเห็น ประชาชนในชุมชนมีระเบียบวินัย รู้จักหน้าที่สิทธิพลเมือง เคารพในสิทธิผู้อื่น มีจรรยาบรรณในอาชีพ ง่ายต่อการพัฒนาชุมชนให้ไปในทิศทางที่เจริญรุ่งเรือง 6) ด้านทวิญญูสามัญญตา ทำให้ชุมชนมีความเป็นเอกภาพทางด้านความคิดเห็น ปราศจากความขัดแย้งทางความคิด มีความเห็นร่วมกันในทางสร้างสรรค์ ประชาชนในชุมชนมีความเห็นที่ถูกต้องและตรง มีทัศนคติที่ดีต่อกัน รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ปรับมุมมองทางความคิดเข้าหากัน อยู่ร่วมกันได้อย่างดี

อภิปรายผล

แนวทางการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมด้านเมตตาการุณยธรรม ชุมชนเทศบาลเมืองปาดังเบซาร์มีรูปแบบการปกครองเป็นประชาธิปไตย ประชาชนสามารถเลือกผู้นำที่ดี มีความรู้ความสามารถนำพาชุมชน ด้วยการบริหารจัดการองค์การปกครองชุมชนให้มีความเข้มแข็งสามารถพัฒนาไปสู่เป้าหมายได้อย่างรวดเร็ว เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในกิจการชุมชนทุกมิติ ให้บริการขั้นพื้นฐานในชุมชนอย่างเท่าเทียม จนสามารถหลอมรวมประชากรให้เป็นหนึ่งเดียวกัน สร้างความมั่นคงมั่งคั่งในชุมชนด้วยการร่วมกันทำการค้าการลงทุนเมืองชายแดน สนับสนุนการศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลากรในชุมชนให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน รวมทั้งด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นรากเหง้าของชุมชนให้มีความเข้มแข็ง คงทน อยู่คู่ชุมชนตลอดไป

แนวทางการประยุกต์ใช้หลักสารานุกรมด้านเมตตาวชิรกรรม ชุมชนเทศบาลเมืองปาดังเบซาร์ เป็นชุมชนหนึ่งที่เห็นคุณค่าให้ความสำคัญทางด้านการสื่อสารเป็นอย่างมาก จึงได้รณรงค์ให้ประชาชนในชุมชนใช้ปิยะวาจาสื่อสารกันเป็นหลัก จนเกิดภาพลักษณ์ที่ดีด้านความน่าเชื่อถือ สร้างความมั่นใจในด้านการค้าการลงทุน ทำให้ชุมชนเกิดสภาพคล่องทางการเงิน และยังสนับสนุนสถานศึกษาให้ปลูกฝังค่านิยมแก่เยาวชน ซึ่งจะเป็นกำลังหลักในการพัฒนาชุมชนในอนาคต ดังนั้น การสื่อสารด้วยปิยะวาจาต่อกันจึงทำให้ชุมชนมีความน่าเชื่อถือ สร้างความมั่งคั่งให้ชุมชน ประชาชนในชุมชนหันหน้าเข้าหากัน พุดคุยด้วยจริงใจ ไพเราะสุภาพ พุดจากันด้วยสัจจะความจริงโปร่งใสและเป็นธรรม พุดชี้แนะประโยชน์สุขแก่ชุมชน ซึ่งทำให้บรรยากาศในชุมชนมีเสน่ห์ได้อย่างภาคภูมิใจ

แนวทางการประยุกต์ใช้หลักสารานุกรมด้านเมตตามโนกรรม เครื่องอำนวยความสะดวกที่มนุษย์ใช้อยู่ในปัจจุบัน รวมถึงคำสอนทางศาสนาล้วนเกิดจากความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ทั้งสิ้น ความคิดที่สร้างสรรค์ผสมด้วยหลักคำสอนทางศาสนา สามารถนำมาประยุกต์ใช้พัฒนาชุมชน ให้ไปสู่เป้าหมายตามวัตถุประสงค์ได้ ชุมชนเทศบาลเมืองปาดังเบซาร์ จึงได้นำแนวความคิดที่สร้างสรรค์ผสมหลักความเชื่อทางพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้ในชุมชน ทำให้เกิดความรักความเข้าใจและเป็นกัลยาณมิตรกันในมวลหมู่ประชาชน และยังส่งผลที่ดีไปยังภาพรวมชุมชนทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การศึกษา และวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเฉพาะด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีเยาวชนคนรุ่นใหม่เห็นคุณค่าและความสำคัญจึงเกิดแนวคิดอนุรักษ์ สืบสานไว้ให้อยู่คู่ชุมชนตลอดไป

แนวทางการประยุกต์ใช้หลักสารานุกรมด้านสาธารณโภคี ด้วยอุปนิสัยของคนในชุมชนเทศบาลเมืองปาดังเบซาร์ชอบสงเคราะห์แบ่งปันสิ่งของกันเป็นปกติ โดยไม่ถือว่าเป็นภาระ แต่เป็นหน้าที่ที่จะต้องช่วยเหลือกัน ทำให้บุคคลในชุมชน มีความสนิทสนม คั่นเคยกันเป็นวงกว้าง เศรษฐกิจชุมชนหน่วยงานภาครัฐในชุมชนสนับสนุนการสร้างงาน สร้างอาชีพในชุมชน เพื่อให้ประชาชนได้มีรายได้เลี้ยงครอบครัวอยู่ในชุมชนอย่างมีความสุข การศึกษาชุมชน ประชาชนในชุมชนให้คุณค่าเห็นความสำคัญ จึงได้พร้อมใจกันช่วยเหลือสถานศึกษาในชุมชนอย่างต่อเนื่อง ในส่วนวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลายภายในชุมชน ประชาชนช่วยกันอนุรักษ์ สืบสาน โดยถือเป็นภาระหน้าที่ของทุกคนอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

แนวทางการประยุกต์ใช้หลักสารานุกรมด้านศีลสามัญญตา ประชาชนในชุมชนมีมติร่วมกันว่า ภายในชุมชนควรมีระเบียบ วินัย ข้อปฏิบัติเป็นของชุมชนเอง อย่างน้อยควรมีศีล 5 เพื่อความมั่นคงในชีวิต ทรัพย์สิน สถาบันครอบครัว ความน่าเชื่อถือ และดำรงชีวิตอย่างมีสติ ส่วนทางด้านเกี่ยวเศรษฐกิจชุมชน ทุกคนต้องมีหลักปฏิบัติ กฎเกณฑ์ และจรรยาบรรณในอาชีพของตน เพื่อมิให้เกิดการเอารัดเอาเปรียบและเกิดข้อขัดแย้งในชุมชน ด้วยการส่งเสริมการศึกษา

ให้เป็นเครื่องมือพัฒนาบุคลากรในชุมชน ให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีวินัย รับรู้ความต้องการผู้อื่น ว่าควรมีบทบาทหน้าที่อย่างไรต่อชุมชน ถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ที่บรรพชนได้สร้างสมมามีทั้งความเชื่อ วิถีชีวิต ข้อวัตรปฏิบัติ ให้สมาชิกในชุมชน ได้ศึกษาอย่างแจ่มแจ้งเพื่อความเข้าใจ ในหลักปฏิบัติการอยู่ร่วมกันได้อย่างดีมีความสุข

แนวทางการประยุกต์ใช้หลักสารานุกรมด้านทฤษฎีสามัญญดา ชุมชนเทศบาลเมือง ปาดังเบซาร์เป็นชุมชนขนาดใหญ่ ประชากรในชุมชนมีความหลากหลาย ด้วยภาวะผู้นำ ที่เข้มแข็งสามารถจัดปัญหาความขัดแย้งทางความคิดในชุมชนได้ คงเหลือไว้แต่ความคิดด้าน สร้างสรรค์พัฒนาชุมชน อาทิ ด้านเศรษฐกิจ เมื่อชุมชนไม่มีความขัดแย้งทางความคิด การพัฒนาด้านเศรษฐกิจก็เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม สร้างอาชีพสร้างรายได้ หล่อเลี้ยง ประชาชนได้อยู่ดีกินดี ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมในชุมชน ด้านการศึกษาชุมชน สามารถ พัฒนาบุคคลให้มีทัศนคติที่ดี ไม่เห็นแก่ตัว มองคนอื่นในแง่ดี ลดทิฐิมานะในความเห็นต่าง สร้างสรรค์ชุมชนให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นชุมชน ซึ่งเป็นรากเหง้าที่หล่อหลอมกลมกล่อมเกลาสมาชิกในชุมชน ให้ผสมกลมกลืนเป็นหนึ่งเดียวกัน การรู้จักแบ่งปันภูมิปัญญาประดิษฐ์ ที่สร้างสรรค์ขึ้นด้วยความรักเมตตาให้กับเพื่อนร่วมชุมชน และสำนึกรู้คุณค่าต่อบรรพชน ที่ถ่ายทอดมรดกอันล้ำค่า ไว้ให้ได้ใช้อย่างเป็นเกียรติศักดิ์ศรีสง่า แก่ชุมชน ส่งผลให้ชุมชนใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ประชาชนในชุมชนได้นำแนวทางการประยุกต์ใช้หลักสารานุกรม ด้านเมตตาทายกรรมมาประยุกต์ใช้ในชุมชน ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง มั่นคง มั่งคั่ง และ ยั่งยืนด้วยหลักธรรมดังกล่าว ประชาชนในชุมชนมีเสรีภาพ ภารดรภาพ ทำให้เกิดมิตรภาพ มีความรักความสามัคคี ให้เกียรติและเคารพนับถือกัน สร้างสภาวะคุณธรรมชุมชน คือ รู้รักสามัคคี ซื่อสัตย์สุจริต ยุติธรรม และกตัญญูกตเวทิตาคุณ ซึ่งสร้างบรรยากาศทำให้ชุมชน มีความเป็นอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขสืบไป ด้านเมตตาวาจกรรม มาประยุกต์ใช้ในชุมชน ทำให้ ชุมชนมีความน่าเชื่อถือ มั่งคั่งในทรัพย์สินและมีเสน่ห์ ประชาชนมีความรู้รักสามัคคี มีสัจจะ จริงใจ ตรงไปตรงมา สุภาพอ่อนโยน และไม่เห็นแก่ตัว เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ด้านเมตตามโนกรรม มาประยุกต์ใช้ในชุมชน ทำให้ชุมชนพัฒนา ไปสู่เป้าหมายตามวัตถุประสงค์ที่ประชาชนต้องการหรือชุมชนในอุดมคติ ประชาชนในชุมชน คิดดี คิดบวก คิดสร้างสร้างสรรค์ ส่งผลถึงกิริยาอาการภายนอก ยิ้มแย้มแจ่มใส น่าเชื่อถือ น่าไว้วางใจ และเป็นกัลยามิตรที่ดีต่อกัน ด้านสาธารณโภคี มาประยุกต์ใช้ในชุมชนทำให้ชุมชน มีความมั่นคง เข้มแข็ง เสมอภาคเท่าเทียม และยุติธรรม ประชาชนในชุมชนมีความสนิทสนม คั่นเคยกันเป็นวงกว้าง รู้รักสามัคคี และระลึกถึงกัน อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้านศีล สามัญญดา มาประยุกต์ใช้ในชุมชนทำให้ชุมชนมีความเป็นระเบียบวินัย มีความมั่นคงปลอดภัย น่าเชื่อถือ สร้างความประทับใจให้ผู้พบเห็น ประชาชนในชุมชนมีระเบียบวินัย รู้จักหน้าที่

สิทธิพลเมือง เคารพในสิทธิผู้อื่น มีจรรยาบรรณในอาชีพ ง่ายต่อการพัฒนาชุมชนให้ไปในทิศทางที่เจริญรุ่งเรือง มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ด้านทฤษฎีสามัญญตา มาประยุกต์ใช้ในชุมชน ทำให้ชุมชนมีความเป็นเอกภาพทางด้านความคิดเห็น ปราศจากความขัดแย้งทางความคิด มีความเห็นร่วมกันในทางสร้างสรรค์ ประชาชนในชุมชนมีความเห็นที่ถูกต้องและตรง มีทัศนคติที่ดีต่อกัน รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ปรับมุมมองทางความคิดเข้าหากัน อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ชุมชนเทศบาลเมืองปาดังเบซาร์ ก่อตั้งขึ้นโดยคนไทยเชื้อสายจีน ทำการค้าเมืองแดน ผลจากการเปิดเส้นทางรถไฟระหว่างประเทศไทยกับสหพันธรัฐมาลายูตอนเหนือ ทำให้เศรษฐกิจชุมชนเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว เกิดการย้ายถิ่นฐานในการประกอบอาชีพอย่างหลากหลาย นับแต่นั้นมามีบุคคลภายนอกเข้ามาร่วมอยู่อาศัยกับชุมชนดั้งเดิม ระยะเวลาจึงเริ่มปรากฏฉนวนปัญหาของการอยู่ร่วมกันภายในชุมชน ความขัดแย้งทางมิติของความคิดของคนในชุมชนดังกล่าว ดังนั้นชุมชนจึงมีฉันทามติร่วมกัน เพื่อสรรหาผู้นำที่ชุมชนเห็นพ้องต้องกันเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้นำที่ดีที่สุด เข้ามาเป็นผู้นำให้ผู้นับตามยอมรับในคุณสมบัติผู้นำดังกล่าว โดยให้ประเมินว่าชุมชนที่ทุกคนอาศัยอยู่ร่วมกันนั้นเกิดสันติสุข กำหนดให้ใช้หลักสารณียธรรมมาเป็นองค์เสริม เพื่อให้ชุมชนที่พวกเขาอาศัยเห็นคุณค่า สารัตถะและยังประโยชน์อันสูงยิ่ง มีความเกื้อกูลส่งผลให้ชุมชนมีสันติปรองดองและสมานฉันท์อย่างแท้จริง ส่งต่อให้ชุมชนยั่งยืน มั่นคง ต่อไป

สารณียธรรม คือ หลักธรรมที่เสริมสร้างในการพัฒนาบุคคลของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ประกอบด้วย 1) เมตตาการุณยธรรม 2) เมตตาจริยธรรม 3) เมตตาโมกขธรรม 4) สาธารณโภคี 5) สีสามัญญตา 6) ทฤษฎีสามัญญตา แบ่งออกเป็น 2 หมวด หมวด ที่ 1 สำหรับฝ่ายบรรพชิตถือปฏิบัติ หมวด ที่ 2 สำหรับฝ่ายคฤหัสถ์ถือปฏิบัติ ธรรมทั้ง 2 หมวดมีหัวข้อธรรมประคองกัน

ผลจากการนำแนวทางการประยุกต์ใช้หลักสารณียธรรมในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ได้สร้างคุณค่าและเกิดกลไกมิตรต่อกัน ก่อให้เกิดประโยชน์กับชุมชนหลากหลายประการ อาทิ ชุมชนมีรากฐานภาพ มิตรภาพ ยกย่องให้เกียรติต่อกัน มีทฤษฎีเสมอเหมือนกัน มีวินัยตนเองในเชิงสัมพันธภาพกับผู้อื่นในชุมชน ด้วยสาระคุณค่าความสำคัญและประโยชน์ดังกล่าว ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง มั่นคง ก่อให้เกิดความมั่งคั่งด้านคุณธรรม คนในชุมชนมีมนุษยธรรมที่สมบูรณ์เปี่ยมล้น ตามหลักสารณียธรรม ในการปฏิบัติตนเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติด้วยคุณธรรมและจริยธรรมนั่นเอง

เพื่อให้งานวิจัยนี้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงเอกสารและเชิงปฏิบัติการแก่ผู้สนใจทั้งหลาย ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ในมิติต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

1. ควรศึกษาผลที่เกิดจากแนวทางการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของชุมชนเทศบาลเมืองปาดังเบซาร์ จังหวัดสงขลา ไปพัฒนาใช้ในชุมชน ต่าง ๆ
2. ควรศึกษาการใช้หลักธรรมอื่น ๆ ในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของชุมชนเทศบาลเมืองปาดังเบซาร์ จังหวัดสงขลา
3. ควรศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้หลักธรรมหลักสาราณียธรรมในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของชุมชนอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติการ

1. จัดการอบรมให้ชาวพุทธมีความเข้าใจที่ถูกต้องในหลักสาราณียธรรม
2. จัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่สะท้อนถึงการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในชุมชนเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรส่งเสริมให้มีการวิจัยเกี่ยวกับหลักธรรมต่าง ๆ ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในชุมชน
2. ควรส่งเสริมให้มีการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของชุมชนเมืองชายแดนในประเทศไทย
3. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเมืองชายแดนในภูมิภาคต่าง ๆ

เอกสารอ้างอิง

- เทศบาลเมืองปาดังเบซาร์. (2561). แผนพัฒนาท้องถิ่นปี 2561 - 2564. แผนพัฒนาชุมชนเทศบาลเมืองปาดังเบซาร์. สงขลา: เทศบาลเมืองปาดังเบซาร์.
- ไพรินทร์ เตชะรินทร์. (2524). การบริหารงานพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- การรถไฟแห่งประเทศไทย. (2467). พระราชกิจจานุเบกษา เล่ม 41 หน้า 274 (29 ธันวาคม 2467).
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2545). สลายความขัดแย้ง ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะศาสนาประจำชาติ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สหธรรมิกจำกัด.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2557). ธรรมานุญชีวิต. กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- พิน ดอกบัว. (2544). ศาสนาเปรียบเทียบ. กรุงเทพมหานคร: โสภณการพิมพ์.

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2535). พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาเตปิฎก 2500. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- _____. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.